

Asia: VM183:00/2017 ja VM/1631/03.01.00/2018

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi julkisen hallinnon tiedonhallinnasta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Julkisen hallinnon tiedonhallinnan sääntely uuden yleislain puitteissa on kannatettavaa. Uudistuksen tavoitteena on menettelytapojen selkeyttäminen byrokratiaa karsien, jolloin mm. kansalaisten tietoja ei palveluprosesseissa kysyttäisi tarpeettomasti, vaan viran-omaisten tietovarantoja hyödynnettäisiin mahdollisimman laajasti. Uudistus tukee kansalaisten omaehtoista tiedonhallintaa ja tiedollisen itsemääräämisoikeuden laajentamista EU:n tietosuojasetuksen mukaisesti.

2. Arvionne lukuun 2 Nykytila

Jo nykyisen lainsäädännön puitteissa on korostettu tietojärjestelmien kehittämistä osana toiminnan ja palvelujen kehittämistä. Nykytilasta puhuttaessa on kiinnitetty huomiota hallinnon palveluperiaatteeseen sekä hallinnon tehtävien tulokselliseen toteuttamiseen. Tietojärjestelmien kehittäminen nykyisillään on ollut järjestelmäarkkitehtuuria korostavaa, jolloin asiakirjahallinnon tai palveluprosessien kehittämisen näkökulma ei ole ollut ensisijainen. Näin ollen hallinnon tuloksellisuus palveluprosessien näkökulmasta ei ole välttämättä ollut ensisijainen tarkastelukohta tietohallinnon ratkaisuja tehtäessä.

Viranomaisten toimintaa ohjaava sektorikohtainen erityislainsäädäntö asettaa omia velvoitteitaan viranomaisille. Tiedonhallinnan kokonaisuudistuksesta puhuttaessa tulisi tarkastelu laajentaa myös erityislainsäädännön piiriin. Nykyinen laki ja asetus julkisista kuulutuksista tulisi kumota ja tehdä asiaa koskevat muutokset muuhun lainsäädäntöön.

3. Arvionne lukuun 3 Esityksen tavoitteet ja keskeiset ehdotukset

Tiedon elinkaaren hallinta on ollut jo nykyisen lainsäädännön mukaista toimintaa asiakirjahallinnossa. Elinkaaren määrittely on nojannut useasti asiakirjahallinnon osaamiseen. Uudistuksessa elinkaariajattelun tueksi on otettu tietojen tehokasta luovuttamista ja käyttöä koskeva periaate,

jonka mukaan kansalaista koskevia tietoja ei kysytä tarpeet-tomasti. Periaate tukee elinkaari- ja järjestelmäintegraation tavoitetta, mutta vaatii ny-kyarkkitehtuuriin paljon jatkokehitystä. Tavoite on kuitenkin hyvin kannatettava. Hal-linnon tehokkuuden ja tuottavuuden sekä myös laadun arviointi edellyttää proses-sielinkaaren hallintaa.

Prosessimäärittelyä on kunnissa tehty usealla hallinnon alalla. Asiakirjahallinnon osalta prosessimäärittely on toteutettu tiedonohjaussuunnitelmien muodossa. Tiedonhallinta-lautakunnan toiminta ohjaavana toimielimenä tukee kuntien jo tekemää kokonaisarkki-tehtuuryötä, josta tiedonohjaussuunnitelmat ovat osa.

5. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 1 yleiset säännökset (pykälät 1-4 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lain tarkoitusta käsittelevässä 1 §:ssä on nostettu hyvin esiin lain tavoitteet. Julkisuus-periaatteen rinnalle kaipasi myös selvää kannanottoa yksityisyyden suojan toteutumiseen.

6. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 2 Julkisen hallinnon tiedonhallinnan yleinen ohjaus (pykälät 5-9 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

7. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 3 Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen (pykälät 10-12 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lain 10 § käsittelee tiedonhallintamallia. Tiedonhallintayksikön on ylläpidettävä toimintaympäristönsä tiedonhallintaa määrittelevää ja kuvaavaa tiedonhallintamallia. Käytän-nössä jo laadittu kaupungin tiedonohjaussuunnitelma sekä tietorekisteriselosteet täyt-tävät asiakirjahallinnon näkökulmasta tiedonhallintamallin vaatimukset, joita ovat toimintaprosessikuvaus, kuvaus tietovarannoista, kuvaukset tietoaineistosta sekä tietojär-jestelmistä. Sen sijaan tietoturvajärjestelyjen osalta asia kuuluu tietohallinnon valmiste-luun.

Lain 11 §:ssä tiedonhallintayksikkö veloitetaan laatimaan tiedonhallinnan muutos-suunnitelman, kun yksikkö uudistaa olennaisesti hallintoaan, palvelujaan tai tietojärjes-telmiään. Muutossuunnitelmassa tulee kuvata taloudelliset vaikutukset sekä laatia laaja tiedonhallinnan vaikutusten arviointi. Pykälä haastaa tiedonhallintayksiköt jatkossa uu-della tavalla huomioimaan hallinnon tehokkuuden ja tuottavuuden edellytykset, tiedon-hallinnan riskit ja tietoturvan muutostilanteissa.

8. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 4 Tietoturvallisuus (pykälät 13-18 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

9. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 5 Turvallisuusluokittelu (pykälät 19-22 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

-

10. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 6 Asian ja palvelujen tiedonhallinta (pykälät 23-26 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lain 26 § käsittelee tietoaaineistojen hallintaa palveluja tuottaessa. Pykälä laajentaa aiempaa asiakirjahallinnollista näkökulmaa tiedonohjaussuunnitelmiin käsittämään myös palveluprosessit. Palveluprosessien yhteydessä olisi pystyttävä tuottamaan käy-tännössä saman tyyppiset metatiedot palvelun toimintaprosessista kuin asiankäsittely-prosessissakin. Tämä näkökulma tulee laajentamaan nykyistä tiedonohjaussuunnitel-man laajuutta, mikä puolestaan merkitsee pitkällistä asiantuntijatyötä tietoaaineistojen hallinnan metatietojen osalta.

11. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 7 Tietoaaineistojen muodostaminen ja sähköinen luovutustapa (pykälät 27-31 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tietoaaineistojen sähköinen muoto, luovutustapa ja yhden tallentamisen periaate edis-tävät kaikki osaltaan hallinnon tehokkuutta ja tuloksellisuutta. Lain 28 §:ssä kuvaama tietoaaineistojen keräämistä edellyttävä suunnittelu tulee tältäkin osin haastamaan hal-linnon resursoinnin kehittämistyön osalta. Lain täytäntöönpanon toteutuksen suunnitel-telu tulee edellyttämään hyvää koordinaatiota ja tehtäväjakoa täyttääkseen asetetut tavoitteet.

12. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 8 Tietoaaineistojen säilyttäminen ja arkistointi (pykälät 32-38 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Tietoaaineistojen säilyttämistä ja arkistointia koskevien pykälien aiheuttamat muutokset eivät täysin selvinneet esityksestä.

13. Kommentit ja huomiot lakiehdotuksen lukuun 9 Erinäiset säännökset (pykälät 39-40 ja niiden yksityiskohtaiset perustelut)

Lain 40 §:n mukaiset siirtymäsäännökset ovat kunnianhimoiset ottaen huomioon muu-toksen laajuus.

14. Muut huomiot

-

Vaikutusten arviointi

Tiedonhallinnan suunnittelu ja kuvaaminen:

Nyky-lainsäädäntö on edellyttänyt tiedonhallinnan suunnittelua ja kuvaamista. Kunta-sektorin toimijoilla toteutus on ollut hajanaista. Uusi lainsäädäntö ja ohjaus aiheuttaa resursointitarpeen tiedonhallinnan suunnitteluun. Suunnitteluun ja muutokseen tulisi osoittaa lainsäädännön täytäntöönpanossa riittävä tuki.

Tietoturvallisuus:

-

Asian ja palvelujen tiedonhallinta:

Kuten tiedonhallinnan suunnittelussa ja kuvaamisessa, tulee lainsäädännön täytän-töönpanolle osoittaa riittävä tuki.

Tietoaineistojen luovuttaminen ja sähköinen luovutustapa:

Kunnan oma asiakirjallinen aineisto on pääosin sähköisessä muodossa ja kuntalaisilta saapuva aineisto on saatettavissa sähköiseen muotoon. Haastavimmaksi kokonaisuudeksi koetaan viranomaisten välinen, suuria aineistomassoja koskeva tiedonsiirto. Käytännössä tarve ei niinkään ole tiedonsiirtoon vaan katseluoikeuksien luomiseen viranomaisten välillä. Katseluoikeudet haastavat käyttäjähallinnan koordinaation.

Tietoaineistojen säilyttäminen ja arkistointi:

Esityksestä jää puuttumaan kokonaiskuva pysyvän arkistoinnin osalta. Nykyjärjestelmien osalta pseudonymisoinnin vaatimus tuskin täyttyy ja tulee vaatimaan vielä laajaa kehitystyötä.

Muuta huomioitavaa:

-

Arola Maija
Porin kaupunki